

Rehabilitació del paviment de l'N-340 a l'Ametlla.

El Ministeri de Foment ha licitat per 240.000 euros el contracte d'obres per executar els treballs de rehabilitació del paviment de l'N-340, entre el Perelló i l'Ametlla de Mar.

Domènech també va destacar la importància de fer aquest tipus d'actes al país per «recordar i homenatjar una generació profundament marcada per la guerra». Perquè «les guerres són el fracàs del diàleg i la negociació i Catalunya és un país de pau i de diàleg», va remarcat Domènech. Tot i que també va reconèixer la feina que queda per dignificar les víctimes que encara segueixen escampades per la serra de Pàndols i altres indrets del país. «Alguns pensen que anem tard però no s'ha pogut fer abans. Ara intentem fer-ho tan bé com podem perquè és una feina molt difícil on s'esmercen molts esforços i molts recursos però n'estem molt orgullosos perquè tenim resultats interessants i importants», va assenyalar la directora general respecte a la recuperació de fosses comunes.

La vida a la trinxera

«Les pedres trencades per les explosions arriben a enterrar-los alguna vegada. El soroll, l'intens soroll de les granades els atordeix». Aquesta és la descripció que ofereix el llibre *Diari de guerra de Lluís Randé: Batalla del Segre i l'Ebre*. El text continua amb «quasi tots porten un pal entre les dents, i canten per suportar l'insuportable, es diuen coses a un mateix, perquè és impossible escoltar el company que es refugia al seu costat; amb el cap entre les cames i amb les mans al cap». I acabava:

7.150

Són el nombre de morts de la Batalla de l'Ebre segons l'hispanista anglès Paul Preston.

«tres hores en les quals la pols es col·loca fins al fons de la gola, i no es pot beure per calmar la sequera, perquè a veure qui és el guapo que aixeca el cap».

Aquest fragment és un bon testimoni per comprendre els 115 dies de combat que van viure aquests quatre supervivents.

L'Artur Mercader als seus 101 anys va recordar ahir emocionat: «van morir-ne molts a les trinxeres. Al meu company li va tocar la metralla i ja no es va aixecar. Em va salvar la vida perquè si no li hagués tocat a ell, m'hauria tocat a mi». «Era qüestió de sort» li replicava Andreu Canet de 99 anys i afegia «jo tenia un àngel». Canet va estar més d'un any en cinc hos-

Els supervivents

«Avui en som quatre, l'any passat en vam ser cinc, i l'any que ve Déu farà»

Miquel Morera

«Van morir-ne molts a les trinxeres. Al meu company li va tocar la metralla. Em va salvar la vida, perquè si no li hagués tocat a ell, m'hauria tocat a mi»

Artur Mercader

pitals diferents, fins i tot el van extremunciar però finalment aquest àngel el va fer recuperar-se.

«L'inici de la fi de la guerra»

Una altra història de les que hi havia allí presents era la de Miquel Morera que es va allistar de manera voluntària amb 16 anys i de la mà del seu pare, a la Columna Masià-Companys. Quan va començar la Batalla de l'Ebre ja feia un any i mig que lluitava al front de Terol.

Segons Morera amb 16 anys ja sentia el pes de la República «i lluitava per ella amb totes les meves forces». Perquè com va recalcat «abans amb 16 anys ja teníem les coses més clares, no com ara». Morera a part d'indignar-se amb les noves generacions també s'enfadava quan li preguntaven sobre la situació política actual. «Vam perdre la guerra perquè no hi havia unió i ara exactament està passant el mateix» afegia.

L'Artur Mercader era topògraf i s'encarregava de fer els càlculs de l'artilleria pesant. Segons ell, va ser l'encarregat de marcar «l'inici del fi de la guerra» quan el 22 de desembre del 1938 va advertir els comandaments republicans que l'artilleria que els arribava no era adequada per resistir.

«Vaig veure l'aviació dels nacionals com donaven tombs per aquí i vaig pensar que allò aniria malament. Vaig avisar que calia marxar del front i evacuar. Es van amagar de nit i de dia van començar a bombardejar quan les tropes ja havien marxat. Vaig salvar vides», destacava. I afegia: «un comandament rus es va emipar en mi perquè considerava que no era cert el que dia, però li vaig salvar la vida».

Aquests joves soldats, ja grans, mai van assaborir la glòria de la victòria. Perquè la seva glòria es va limitar en combatre el feixisme, sempre lluitant. Per promoure la protesta, semblar l'esperança i morir per la seva llibertat.